

**SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 47/2015 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om klienthandlingar inom socialvården och om ändring av 10 och 14 § i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 januari 2015 regeringens proposition med förslag till lagar om klienthandlingar inom socialvården och om ändring av 10 och 14 § i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (RP 345/2014 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- jurist Marja Penttilä och konsultativ tjänsteman Pia-Liisa Heiliö, social- och hälsovårdsministeriet
- registreringschef Katja Lingonheimo, Befolkningsregistercentralen

- enhetschef Marina Lindgren, Folkpensionsanstalten
- överinspektör Marjut Eskelinen, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
- utvecklingschef Jarmo Kärki, Institutet för hälsa och välfärd
- direktör Pirjo Marjamäki, SOCCA - Huvudstadsregionens kompetenscentrum inom det sociala området
- ansvarig näringsexpert Aino Närkki, Sosiaalialan Työnantajat ry
- projektchef Minna Saario, Finlands Kommunförbund.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av.

- dataombudsmannens byrå
- SOSTE Finlands social och hälsa rf
- Terveys- ja Sosiaalialan Yrittäjät TESORy.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en ny lag om klienthandlingar inom socialvården. Lagen ska gälla alla klienthandlingar oberoende av vilket underlag de har sparats på. Det föreslås att lagen ska tillämpas på tillhandahållare av såväl offentliga som privata socialvårdstjänster när de ord-

nar socialvård eller tillhandahåller socialservice. Syftet med den föreslagna lagen är att förenhetliga uppgiftsinnehållet i klienthandlingarna inom socialvården samt förfarandena i fråga om upprättandet, förvarandet och annan behandling av klienthandlingar vid produktionen av soci-

alvårdstjänster, samt att främja den elektroniska behandlingen av klientuppgifter inom socialvården.

Lagen om klienthandlingar inom socialvården innehåller bestämmelser om sådana basuppgifter samt uppgifter i olika handlingstyper som blir aktuella i samband med olika serviceuppgifter som ska antecknas och registreras i socialvårdens klienthandlingar både inom socialvården och vid sektorsövergripande samarbete mellan olika myndigheter och tillhandahållare av socialservice. Klienthandlingar inom socialvården ska sparas i socialvårdens anmälningsregister eller socialvårdens klientregister.

I den föreslagna lagen finns det bestämmelser om ansvaret och skyldigheterna för både den som ordnar socialservice och serviceproducenten i fråga om behandlingen av klientuppgifter i samband med köp av tjänster. Den som ordnar socialservice åläggs i egenskap av registeransvarig för klienthandlingarna, och serviceproducenten åläggs i egenskap av den som upprättar och på annat sätt behandlar klienthandlingarna, en skyldighet att i ett skriftligt uppdragsavtal definiera hur serviceproducenten ska se till att kli-

entuppgifter behandlas korrekt, hur den ska sköta sina uppgifter och uppfylla sitt ansvar i anslutning till registerföringen samt hur den ska iakttå skyldigheterna i fråga om sekretess.

Propositionen främjar också utformningen av det riksomfattande arkivet för handlingar inom socialvården (Kansa). I propositionen föreslås det att lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården ändras i den utsträckning att Folkpensionsanstalten och Befolkningscentralen tekniskt kan börja genomföra ett riksomfattande elektroniskt arkiv för klienthandlingar inom socialvården. I lagen ska också tas in en bestämmelse enligt vilken Folkpensionsanstalten kan utveckla en informationsförmedlings- och förfrågningservice i de riksomfattande elektroniska Kanta-tjänsterna inom hälso- och sjukvården. Genom denna service kan en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården datasäkert i elektronisk form lämna ut utlåtanden och intyg som han eller hon har skrivit till namngivna mottagare.

Avsikten är att de föreslagna lagarna ska träda i kraft den 1 april 2015.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Uppgiftsinnehållet i klienthandlingarna inom socialvården, men också upprättandet och behandlingen av dem varierar i de olika kommunerna och det har inte varit möjligt att använda klientuppgifterna fullt ut för att bland annat hantera, leda och statistikföra större servicepaket eller för att utnyttja dem inom forskningen. Enligt propositionen sker utbyte av elektronisk information mellan olika register endast i liten omfattning och handlingarna förvaras och arkiveras såväl i pappersform som i elektronisk form. Utöver att minimikraven i fråga om de uppgifter som ska registreras fastställs och praxis samordnas är det enligt utskottet viktigt att man genom förslaget tar ett första steg mot inrättandet av ett riksomfattande klientdatalager. Det som är viktigt för klienten är att det blir avsevärt lättare att

kontrollera de egna uppgifterna jämfört med nuläget. Utskottet tillstyrker lagförslagen med närmast tekniska ändringar.

Ett nationellt elektroniskt socialarkiv vid sidan av det Nationella hälsoarkivet kommer att möjliggöra informationsutbyte mellan social- och hälsovården och mellan de olika aktörerna inom socialvården. En flexiblere och smidigare informationsgång är till fördel för det övergripande klientstödet och organiseringen av service och vård samtidigt som den främjar integrationen av social- och hälsovården. Målet bör vara att gemensamt och sektorsövergripande utnyttja klientuppgifterna inom social- och hälsovården på ett så heltäckande sätt som möjligt. Utskottet framhåller att man vid sidan av datasäkerheten behöver säkerställa möjligheterna att utnyttja informationen så att rutinerna för identi-

fiering och samtycke är så tydliga och funktionella som möjligt med avseende på både klienter och system. Man bör utreda hur samtyckesprocessen kan göras smidigare och om utlämnandet av uppgifter kan utvecklas så att uppgifterna kan sökas direkt i patientdataarkivet när de behövs vid behandlingen av en förmånsansökan och när lagen tillåter tillgång till uppgifterna.

Enligt propositionen kommer produktiviteten av arbetet att förbättras vid socialvårdsenheterna i och med att tillgången till information blir bättre och det krävs mindre tid för att söka efter och ta reda på uppgifter. Att informationsinnehållet förenhetligas gör det möjligt att lättare än hittills samla in jämförbara uppgifter och att jämföra serviceproducenter sinsemellan. En kostnadseffektiv informationsöverföring förbättras också genom den elektroniska informationsförmedlings- och förfrågningservice som ska ingå i Kanta-tjänsterna i enlighet med 10 § i lagförslag 1. Servicen gör det möjligt för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården att på ett datasäkert sätt lämna ut egna utlåtanden och intyg elektroniskt till namngivna mottagare.

Utskottet konstaterar att det utbyggda systemet för klientuppgifter kräver omfattande styrning och utbildning av de faktiska användarna, något som måste genomföras med omsorg. De nya informationssystemen främjar också ledningen tack vare de omfattande datalagren och det sektorsövergripande samarbetet.

Tack vare propositionen blir det också möjligt att inleda den tekniska beredningen av arkivtjänsten för Kansa-systemet och de certifikattjänster som krävs för detta. Avsikten är att bestämmelser om andra Kansa-tjänster och om anslutning av servicegivarna inom socialvården till Kansa-arkivet ska utfärdas senare. I det sammanhanget är det nödvändigt att reda ut vilka författningsändringar som behövs med tanke på utlämnande av uppgifter om avlidna personer. Enligt en utredning till utskottet klarläggs behovet av reglering i fråga om förvaring av klienthandlingar som hanterats av nedlagda verksamhetsenheter inom socialvården i samband med

beredningen av lagstiftningen om privat social- och hälsovård.

Enligt det aktuella lagförslaget utfärdar Institutet för hälsa och välfärd närmare föreskrifter om strukturen på klienthandlingarna inom socialvården och om de uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna. Det är nödvändigt att man anvisar Institutet för hälsa och välfärd resurser i en sådan omfattning att lagstiftningen kan genomföras enligt den planerade tidsplanen.

Detaljmotivering

Lagförslag 1

3 §. Det föreslås att hänvisningen till socialvårdslagen ändras så att den hänvisar till bestämmelserna i den nya socialvårdslagen. I 11 punkten föreslås en teknisk ändring som inte inverkar på den svenska språkversionen.

13 §. Utskottet föreslår en precisering av 2 mom. på grund av att den rättelse i klientuppgifterna som avses i bestämmelsen kan gälla inte bara oriktiga uppgifter, utan också obehövliga, bristfälliga eller föråldrade uppgifter.

15 och 16 §. Utskottet föreslår att paragraferna justeras tekniskt.

24 och 25 §. Paragraferna föreslås bli ändrade för att tydliggöra vilket ansvar den serviceproducent som anlitar en underleverantör har. En sådan serviceproducent är enligt förslaget skyldig att försäkra sig om att underleverantören iakttar såväl avtalsvillkor som i lag föreskrivna skyldigheter vid behandlingen av klientuppgifter.

28 §. *Ikraftträdande*. Utskottet föreslår vissa tekniska ändringar i ikraftträdandebestämmelsen. Dessutom föreslår utskottet att bestämmelserna enligt 5 och 6 mom. om ikraftträdandet av 22 och 23 § delvis ska skjutas fram till utgången av 2020, för att det inte ska företas onödiga ändringar i informationssystemen för klient- och pa-

tientuppgifter om ett nytt system ansluts till dem.

Utskottets förslag till beslut
Riksdagen

godkänner lagförslag 2 utan ändringar och

godkänner lagförslag 1 med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om klienthandlingar inom socialvården

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 och 2 §
(Som i RP)

3 §

Definitioner

I denna lag avses med:

1) *socialvård* sådan socialvård som avses i 1 § i socialvårdslagen (1301/2014);

2) *socialservice* sådan socialservice som avses i 14, 28 och 29 § i socialvårdslagen (1301/2014);

(3—12 punkten som i RP. Utskottets ändringsförslag i 11 punkten påverkar inte den svenska texten)

2 kap.

Skyldigheter i fråga om anteckningen av klientuppgifter

Allmänna skyldigheter i fråga om anteckningen av klientuppgifter

4—6 §
(Som i RP)

Anteckning av klientuppgifter i vissa särskilda situationer

7 §

Anteckning av klientuppgifter inom social- och hälsovården i det interna samarbetet vid en verksamhetsenhet inom socialvården

(1 mom. som i RP)

En person som deltar i lämnandet av sådan gemensam service som avses i 1 mom. ska ha tillgång till sådana gemensamma klienthandlingar som han eller hon behöver i sitt arbete. En kopia av en gemensam klientplan får vid behov registreras i patientregistret.

(3 mom. som i RP)	16 §
8 § (Som i RP)	<i>Klientplan</i>
3 kap.	Förutom vad som föreskrivs i 39 § 2 mom. 4, 6, 7, 8 och 9 punkten i socialvårdslagen (1301/2014) antecknas i en klientplan: (1—4 punkten som i RP)
Klientuppgifter som ska antecknas	17—20 § (Som i RP)
<i>Uppgifter som gäller alla handlingstyper</i>	4 kap.
9—12 § (Som i RP)	Särskilda bestämmelser om behandlingen av klientuppgifter
13 §	21—23 § (Som i RP)
<i>Rättelse av anteckningar i en klienthandling</i>	24 §
(1 mom. som i RP)	<i>Den registeransvarige samt ansvarsfördelningen när någon agerar för en annans räkning</i>
En <i>anteckning</i> ska rättas så att den ursprungliga anteckningen kan läsas vid ett senare tillfälle. Av rättelsen ska det framgå namn och tjänsteställning för den som utförde rättelsen samt tidpunkt och motivering för rättelsen.	(1 mom. som i RP)
<i>Uppgifter som ska antecknas enligt handlingstyp</i>	När en tillhandahållare av service producerar socialtjänster för en serviceanordnares räkning, fördelar sig det lagstadgade ansvaret för den registeransvarige för de klienthandlingar som har upprättats och tagits emot i samband med servicen mellan serviceanordnaren, serviceproducenten och <i>servicegivaren</i> i enlighet med vad som anges i 3 och 4 mom. <i>samt i 25 §.</i>
14 § (Som i RP)	I de situationer som avses i 1 och 2 mom. ansvarar servicegivaren, även som <i>serviceproducent eller underleverantör till en serviceproducent</i> :
15 §	(1—5 punkten som i RP) (4 mom. som i RP)
<i>Bedömning av servicebehovet</i>	25 §
Förutom vad som föreskrivs i 37 § och 39 § 2 mom. 1, 2, 3 och 5 punkten i socialvårdslagen (1301/2014) antecknas i handlingar som gäller bedömningen av klientens servicebehov vid behov den uppfattning som klientens lagliga företrädare, en anhörig, närstående eller någon annan person har om klientens behov av stöd.	<i>Behandlingen av klientuppgifter för den som agerar för en serviceanordnare</i>
(2 mom. som i RP)	När en serviceanordnare köper socialvård eller socialtjänster av en annan tillhandahållare av

ShUB 47/2014 rd — RP 345/2014 rd

service, ska den i ett skriftligt uppdragsavtal ange hur serviceproducenten ska lämna ut klientuppgifter till servicenordnaren och se till att de behandlas korrekt, hur den ska sköta de uppgifter och uppfylla de åligganden som avses i 24 § 3 mom. i anslutning till detta och hur den ska se till att skyldigheterna i fråga om sekretess iakttas.

När en serviceproducent anlitar en underleverantör för att lämna service, ska serviceproducenten se till att den underleverantör som är servicegivare iakttar villkoren i det uppdragsavtal som avses i 1 mom. och uppfyller de skyldigheter som avses i 24 § 3 mom. vid behandlingen av klientuppgifter. (Nytt)

(3 mom. som 2 mom. i RP)

26 och 27 §
(Som i RP)

28 §

Ikraftträdande

(1 mom. som i RP)

Skyldigheten enligt 4 § 1 mom. i denna lag att registrera formbundna handlingar tillämpas dock först efter det att Institutet för hälsa och välfärd har meddelat de föreskrifter om handlingars formbundenhet varom föreskrivs i 5 §.

Lagens 7 (utesl.), 9 (utesl.) och 14—20 § tillämpas senast från och med den 1 januari 2016, om inte något annat föreskrivs nedan.

Lagens 7 (utesl.), 9 (utesl.), 10—12 § och 14—20 § tillämpas senast från och med den 1 januari 2017 om klientuppgifter behandlas i elektronisk form.

Lagens 22 § 1 och 2 mom. tillämpas när en organisation ansluts till det riksomfattande arkivet för socialvården, dock senast från och med den 1 januari 2021.

Lagens 23 § (utesl.) tillämpas när en organisation ansluts till det riksomfattande arkivet för socialvården, dock senast från och med den 1 januari 2021.

Lagens 24 (utesl.) och 25 § tillämpas senast från och med den 1 januari 2016.

Helsingfors den 17 februari 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Anneli Kiljunen /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /saml
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Hanna Mäntylä /saf

Mikael Palola /saml
Terhi Peltokorpi /cent
Sari Sarkomaa /saml
Raija Vahasalo /saml
ers. Anne Louhelainen /saf
Aila Paloniemi /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.